

Investigating the Situation and Analyzing the Dimensions of Superstitions of Football and Futsal Athletes in Kerman

Elham Sadat Hosseini Moghadam^{1*}, Hossein Poursoltani Zarandi², Reza Shaji²

¹. Department of sports management, Payame Noor University, Karaj Branch, Alborz, Iran.

². Department of Sports Management, Payame Noor University, Tehran, Iran.

Received: 2022/04/08

Accepted: 2022/09/13

Original Research

Abstract

Objective: Despite the advances in science and technology and the dominance of knowledge over human society, superstitious beliefs and behaviors still operate in different societies. Sport is one of the areas that is no exception. The tendency to superstition is a defense mechanism that arises as a result of not believing in one's abilities, the tendency to control and certainty in the future. The purpose of this study is to analyze the dimensions of superstitions in football and futsal athletes in Kerman.

Methodology: The research method in terms of type and data analysis is quantitative and field survey. The statistical population of the study consists of 200 football and futsal players in Kerman, which were selected by the stratified sampling method.

Results: The results of this study show that among the various dimensions of superstitious behaviors, the individual, psychological, belief and environmental dimensions have the greatest impact on creating belief and, consequently, superstitious behaviors among the athletes of Kerman.

Conclusion: The dimensions of superstition are affected by different degrees of influence on athletes which are due to individual differences between research samples.

Keywords: Dimensions of superstitious behaviors, individual differences, athlete

* Corresponding author's e-mail address: elhamhoseini4545@gmail.com

بررسی وضعیت و تحلیل ابعاد خرافات ورزشکاران فوتبال و فوتسال شهر کرمان

الهام سادات حسینی مقدم^{۱*}، حسین پورسلطانی زرنندی^۲، رضاشجیع^۲

^۱. گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه پیام نور، واحد کرج، البرز، ایران.

^۲. گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۱/۱۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۶/۲۲

چکیده

هدف: با وجود پیشرفت در علم و تکنولوژی و سیطره دانش بر جامعه بشری، باورها و رفتارهای خرافی هنوز در بین جوامع مختلف جایگاه خود را دارد و ورزش یکی از حوزه‌هایی است که از این موضوع مستثنا نیست. تمایل به اعتقادات خرافی، مکانیسمی دفاعی است که در نتیجه عدم باور به توانایی‌های خویش، تمایل به کنترل و قطعیت در آینده بروز می‌کند. هدف این تحقیق تحلیل و بررسی ابعاد خرافات در ورزشکاران فوتبال و فوتسال شهر کرمان است.

روش‌شناسی: روش تحقیق پژوهش از لحاظ نوع و تحلیل داده‌ها، از نوع کمی و پیمایش میدانی بوده است. جامعه آماری پژوهش را ۲۰۰ نفر از فوتبالیست‌ها و فوتسالیست‌های شهر کرمان تشکیل دادند که برای انتخاب افراد نمونه از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای استفاده شده است.

یافته‌ها: نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که از بین ابعاد مختلف رفتارهای خرافی بعد فردی، روانی و اعتقادی و محیطی، به ترتیب بیشترین تأثیرگذاری را در ایجاد باور و به تبع آن رفتارهای خرافی در بین ورزشکاران شهر کرمان داشته است.

نتیجه‌گیری: ابعاد خرافات با درجات مختلفی از تأثیرگذاری در ورزشکاران دیده می‌شود که علت این رتبه‌بندی تفاوت‌های فردی بین نمونه‌های پژوهش است.

واژگان کلیدی: ابعاد رفتارهای خرافی، تفاوت‌های فردی، ورزشکار

مقدمه

ورزش یک پدیده اجتماعی و بخش جدایی‌ناپذیر از جامعه است؛ بنابراین تمام مسائل اجتماعی که در جامعه وجود دارد و متأثر از فرهنگ و آداب و رسوم است، در دنیای ورزش نیز دیده می‌شود. خرافات در نتیجه اطمینان نداشتن به رویدادهای تصادفی یا کنترل نشدنی پدید می‌آید و ورزش نیز به عنوان یکی از پدیده‌های گسترده پیش‌بینی نشدنی از رواج خرافات مصون نبوده و خرافات یکی از معضلات رایج در آن محسوب می‌شود (Afroze, 2020). در لغتنامه دهخدا و فرهنگ معین، خرافات این‌طور تعریف شده است خرافه ۱ در عرف لغوی، سخنان پریشان و نامربوط، ولی خوشایند یا عادت و عقیدتی بیرون از مبنای عقل و ناسازگار با آموزه‌ها و موازین شرع و حتی عرف را گویند؛ بنابراین، ورزش و عدم قطعیت ذاتی آن زمینه مناسبی را برای رفتارهای خرافی فراهم می‌کند (Zare et al 2017). محققان دیگر می‌گویند خرافات باورهای غیر منطقی یا روش‌هایی است که تصور می‌شود بر نتیجه رویدادها و حوادث تأثیر می‌گذارد (Damisch, et al 2010).

اندیشه ابزار کارآمدی است که هر فردی برای مقابله با ناتوانی از آن بهره می‌گیرد و در صورت استفاده نکردن از آن به نیروهای خرافی و فراتر از تصور متوسل می‌شود (Afroze, 2020). گرچه گسترش سطح سواد و فرهنگ عمومی جامعه، منجر به کاهش اعتقاد به باورهای خرافی می‌شود و خرافه‌گرایی از گذشته تا امروز نیز کمتر شده است؛ اما امروز نیز می‌توان به انواعی از خرافه در جامعه اشاره کرد که بسیاری از افراد جامعه چه به صورت فردی و چه اجتماعی به آن باور دارند (Hassanifar, 2018).

صفایی و همکاران (۱۳۸۹) درباره رواج خرافات بین مردم در استان همدان، بیان کردند که زنان خرافاتی‌تر از مردانند. همچنین ویللت و همکاران ۲۰۲۱، میزان خرافات در ورزشکاران زن را بیشتر از مردان گزارش کردند. علاوه بر این، بین ورزشکاران رشته‌های تیمی در مقابل ورزش‌های انفرادی درصد بیشتری از خرافات مشاهده شده است. انگیزه‌های مالی و پولی، به دست آوردن تحسین دیگران و یا اکتساب عزت نفس، نقش مهمی در تقویت باورهای خرافی دارند (Veillette et al., 2021). طبق بررسی‌های پژوهشگران و مشاهدات اجتماعی، در میان رشته‌های تیمی، بازیکنان فوتبال از همه خرافاتی‌ترند. بسیاری از فوتبالیست‌های معروف بر این باورند که انجام اعمال خرافی می‌تواند یکی از ابزارهای مهم موفقیت در مسابقاتی که در آن حضور دارند، باشد. مثال‌های زیادی از وجود خرافات در دنیای فوتبال وجود دارد که بیان چند مورد از آنها بی ربط به پژوهش ما نیست. برانکو ایوانکوویچ ۲ در سال‌های هدایت پرسپولیس، به ندرت علاقه‌ای به خرافات نشان داده اما حتی او نیز در مقطعی باور داشته که بارانی بلند قهوه‌ای برایش شانس می‌آورد. شاید کارلوس کی‌روش ۳ یکی از بزرگ‌ترین مربیان تاریخ فوتبال ایران باشد اما خرافات حتی دامن او را نیز گرفته است. قبل از صعود به جام جهانی ۲۰۱۴، یک پرچم کوچک همواره همراه این مربی بود؛ پرچمی که ظاهراً وظیفه داشت برای تیم ملی ایران خوش‌شانسی بیاورد. این عنوان یکی از گسترده‌ترین خرافات در دنیای فوتبال است که اگر قبل از بازی فینال در هر مسابقه‌ای، جام آن مسابقه را لمس کنید به هیچ وجه نمی‌توانید آن را به دست بیاورید. رومئو آنکونتانی ۴، رئیس باشگاه پیزا در فوتبال ایتالیا عملکرد موفقی در زمان مدیریت خود داشت؛ اما این مدیر به چیز دیگری به غیر از موفقیت‌هایش مشهور بود. او قبل از بازی‌های تیم خود روی زمین بازی نمک می‌ریخت. او به این کار مشهور بود و هیچ وقت چنین موضوعی را تکذیب نکرد.

1. superstition
2. Branko Ivankovic
3. Carlos Queiroz
4. Romeo Anconetani

خرافات در دنیای ورزش نه تنها در بین ورزشکاران و مربیان رواج دارد، بلکه عقاید خرافی و باور به آن در بین هواداران ورزشی نیز وجود دارد. (لونتال و همکاران ۲۰۲۱) مصاحبه‌های نیمه‌ساختار یافته با طرفداران تیم فوتبال محلی، دو موضوع را نشان می‌دهند: اول، اینکه آنها احساس کنند که اعمالشان بر نتایج مسابقه تأثیر می‌گذارد و به تیم مورد علاقه خود کمک می‌کنند، دوم، کاهش سطح عدم اطمینان و متعاقب آن سطح استرس هواداران ورزشی. علاوه بر این، پس از شیوع بیماری همه‌گیر COVID-19 که دسترسی هواداران به استادیوم‌ها محدود شد، نتایج نشان می‌دهد که غیبت هواداران از ورزشگاه‌ها منجر به کاهش کمیت و دفعات رفتارهای خرافی آنها شد. (Levental, 2021). دکتر پل ون لانگ (۲۰۲۰)، استاد روانشناسی در دانشگاه VU آمستردام، یکی از نویسندگان مقاله‌ای به نام «مزایای روانی تشریفات خرافی در ورزش برتر» می‌گوید: خرافات مختص یک کشور یا منطقه یا فرهنگ خاص نیست؛ اکثر مردم دنیا حداقل کمی خرافاتی‌اند و این باورها همه جا افراد را دنبال می‌کنند. آکبیرووا (۲۰۲۰) در مورد همبستگی بین خرافات و باورهای ماوراء الطبیعه و راهبردهای مقابله‌ای در میان دانش‌آموزان اعلام کرد که در دانش‌آموزان بسیار خرافاتی، اعتقاد به پدیده‌های ماوراء الطبیعه بیشتر، به باورهای مذهبی و سنتی آنان مربوط است؛ آنان تمایل دارند از جنبه مثبت آن استفاده کنند. (Abdolbaqi, et al., 2020) مدل ساختاری خرافات در هواداران ورزشی را مورد بررسی قرار دادند و نشان دادند که منبع کنترل بیرونی بر خرافات در هواداران ورزشی و نیز خرافات بر خرافات صفتی و باورهای خرافاتی تأثیر مثبت معناداری دارد. در کل می‌توان گفت خرافات در تمام جوامع بشری وجود داشته و دارد و عرصه ورزش نیز از آن مصون نمانده، چه بسیار ورزشکاران و هواداران زیادی به آن اعتقاد دارند. پژوهشها نشان داد خرافات متأثر از شرایط اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و... هر جامعه‌ای است. به نظر برند و همکاران (۱۴۰۰) مصارف فرهنگی آگاهی‌بخش نظیر کتاب و روزنامه، با نگرش خرافی رابطه معکوس و مصارف فرهنگی سرگرم‌کننده نظیر ماهواره و شبکه‌های اجتماعی با نگرش خرافی رابطه مستقیم و معنادار دارند. با توجه به پژوهش‌هایی که در زمینه خرافات در ورزش انجام شده احتمال وجود خرافات در بین ورزشکاران به‌ویژه رشته فوتبال بیشتر از سایر رشته‌هاست. محقق درصدد پاسخ به این سؤال است که وضعیت خرافات ورزشکاران فوتبال و فوتسال در شهر کرمان چگونه است؟ و اولویت‌بندی مؤلفه‌های خرافات ورزشکاران فوتبال و فوتسال شهر کرمان چگونه است؟

روش‌شناسی پژوهش

روش این پژوهش توصیفی و از نظر نوع پیمایش میدانی است. محقق ابعاد فردی، اعتقادی، محیطی و روانی رفتار خرافی ورزشکاران فوتبال و فوتسال را بررسی کرده است. پژوهش از نوع مطالعات میدانی است و ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه استاندارد (Derakhshan, 2016) است که از روایی و پایایی لازم برخوردار است. جامعه آماری پژوهش، ۱۱۰ نفر فوتبالیست و ۹۰ نفر فوتسالیستند که جمعاً ۲۰۰ نفرند. اساس کار نمونه‌گیری طبقه‌ای، رعایت نسبت هر کدام از گروه‌های جامعه در نمونه است. با استفاده از جدول مورگان و با توجه به حجم جامعه آماری، ۱۳۶ نفر به صورت تصادفی طبقه‌ای در دو گروه ورزشکاران رشته فوتبال و فوتسال قرار گرفتند و در پایان ۷۵ نفر فوتبالیست و ۶۱ نفر فوتسالیست از مردان و زنان به عنوان حجم نمونه آماری انتخاب شدند.

آلفای کرونباخ پرسشنامه اعتقاد به خرافات که توسط (Derakhshan, 2016) در ایران مورد بررسی قرار گرفت (0/87) به دست آمد. پرسشنامه حاضر شامل ۱۵ سؤال در مقیاس لیکرت پنج گزینه‌ای است که ۴ بعد اعتقادات خرافی اعم از بعد فردی ۱، محیطی ۱، اعتقادی ۲ و روانی ۳ می‌سند. روایی و پایایی این پرسشنامه تأیید شده است.

برای آزمون داده‌ها، از آزمون t تک‌نمونه‌ای، آزمون t مستقل و فریدمن استفاده شده است. تجزیه و تحلیل آماری با استفاده از نرم‌افزار Excel و SPSS انجام گرفت.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های به دست آمده از این تحقیق که به دنبال بررسی وضعیت و تحلیل ابعاد خرافات ورزشکاران فوتبال و فوتسال شهر کرمان است به شرح زیر است. خلاصه داده‌های توصیفی نمونه آماری در جدول زیر بیان شده است.

جدول ۱: داده‌های توصیفی

درصد	شاخص	
	فراوانی	سن
۵۸/۲	۷۸	۱۸ تا ۲۵ سال
۲۸/۴	۳۸	۲۶ تا ۳۵ سال
۹/۰	۱۲	۳۶ تا ۴۵ سال
۴/۵	۶	بالای ۴۶ سال
۱۰۰	۱۳۴	مجموع
		سابقه فعالیت
۴۷/۸	۶۴	۱ تا ۵ سال
۱۶/۴	۲۲	۶ تا ۱۰ سال
۱۹/۴	۲۶	۱۱ تا ۱۵ سال
۱۶/۴	۲۲	بالای ۱۵ سال
۱۰۰	۱۳۴	مجموع
		ساعت تمرین
۲۳/۹	۳۲	۰ تا ۲ ساعت
۲۶/۹	۳۶	۲ تا ۴ ساعت
۱۲/۷	۱۷	۴ تا ۶ ساعت
۸/۲	۱۱	۶ تا ۸ ساعت
۲۸/۴	۳۸	بالای ۸ ساعت
۱۰۰	۱۳۴	مجموع

سؤال اصلی این تحقیق به بررسی وضعیت خرافات ورزشکاران فوتبال و فوتسال شهر کرمان می‌پردازد که نتایج آزمون t تک‌نمونه‌ای به شرح زیر است:

1. environmental
2. beliefs
3. mental

جدول ۲: نتایج آزمون t تک‌نمونه‌ای دربارهٔ اختلاف میانگین‌ها

مقیاس	میانگین فرضی	میانگین و انحراف استاندارد مشاهده شده	آماره t	درجهٔ آزادی	سطح معناداری
خرافات ورزشکاران فوتبال و فوتسال	۳	۲/۰±۵۲/۸۲	-۶/۸۴	۱۳۳	۰/۰۰۱

با توجه به نتایج جدول مشخص می‌شود که اختلاف معناداری بین میانگین‌های مشاهده شده و فرضی وضعیت خرافات ورزشکاران فوتبال و فوتسال شهر کرمان ($t=-۶/۸۴, P<۰/۰۱$) وجود دارد، هرچند وضعیت خرافات ورزشکاران فوتبال و فوتسال شهر کرمان در نمونهٔ تحقیق از وضعیت فرضی، کمی پایین‌تر است (وضعیت بهتر است). سؤال دوم این تحقیق به بررسی وضعیت مؤلفه‌های خرافات ورزشکاران فوتبال و فوتسال شهر کرمان می‌پردازد که نتایج آن در جدول زیر آمده است.

جدول ۳: نتایج آزمون t تک‌نمونه‌ای دربارهٔ اختلاف میانگین‌ها

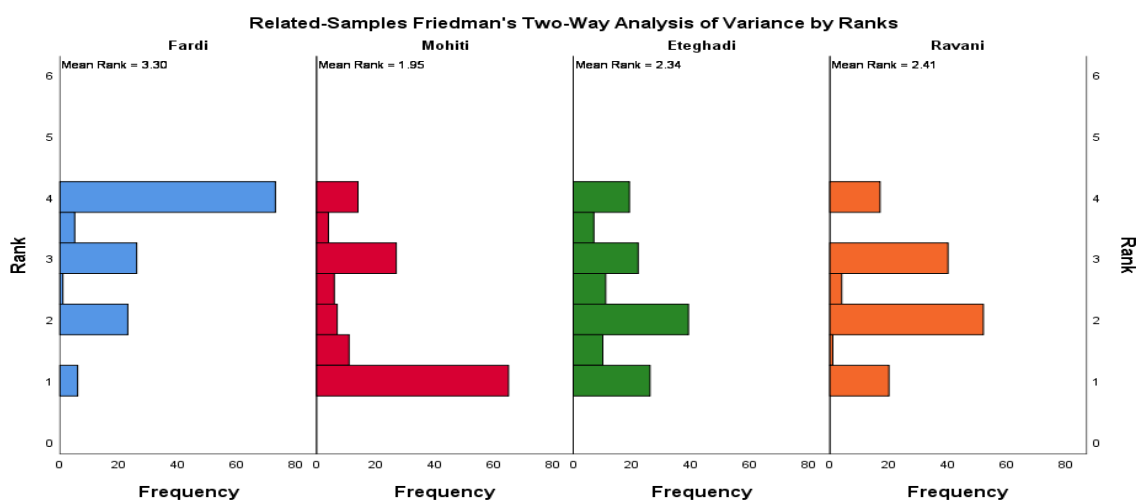
ردیف	مؤلفه‌های خرافات ورزشکاران فوتبال و فوتسال	میانگین فرضی	میانگین و انحراف استاندارد مشاهده شده	آماره t	درجهٔ آزادی	سطح معناداری
۱	بعد فردی		۲/۰±۸۹/۹۵	-۱/۳۷۰		۰/۱۷۳
۲	بعد محیطی	۳	۲/۱±۱۵/۱۹	-۸/۲۱۲	۱۳۳	۰/۰۰۱
۳	بعد اعتقادی		۲/۰±۴۰/۸۹	-۷/۷۴۳		۰/۰۰۱
۴	بعد روانی		۲/۰±۵۰/۸۵	-۶/۷۲۵		۰/۰۰۱

با توجه به نتایج جدول مشخص می‌شود که اختلاف معناداری بین میانگین‌های مشاهده شده و فرضی ابعاد محیطی، اعتقادی، روانی خرافات ورزشکاران فوتبال و فوتسال شهر کرمان ($P<۰/۰۱$) وجود دارد و اختلاف معناداری بین میانگین‌های مشاهده شده و فرضی بعد فردی ($P\geq ۰/۰۰۱$) وجود ندارد. ذکر این نکته ضروری است که وضعیت مؤلفه‌های محیطی، اعتقادی، روانی خرافات ورزشکاران فوتبال و فوتسال شهر کرمان در نمونهٔ تحقیق بهتر از وضعیت فرضی است. در بخش سوم این تحقیق سعی شده است ابعاد خرافات ورزشکاران فوتبال و فوتسال شهر کرمان اولویت‌بندی شود که نتایج بدین‌گونه احصا شد.

جدول ۴: نتایج آزمون فریدمن دربارهٔ اولویت‌بندی ابعاد خرافات ورزشکاران فوتبال و فوتسال شهر کرمان

ردیف	الویت بندی ابعاد خرافات ورزشکاران	میانگین رتبه	تعداد	خی - دو	درجهٔ آزادی	سطح معناداری
۱	بعد فردی	۳/۳۰	۱۳۳	۸۲/۲۶۵	۳	۰/۰۰۱
۲	بعد روانی	۲/۴۱				
۳	بعد اعتقادی	۲/۳۴				
۴	بعد محیطی	۱/۹۵				

نتایج جدول نشان‌دهنده آن است که اختلاف معناداری بین میانگین رتبه‌های ابعاد خرافات ورزشکاران فوتبال و فوتسال شهر کرمان ($\chi^2=82/265, P\leq 0/01$) وجود دارد. بالاترین میانگین رتبه مربوط به بعد فردی (۳/۳۰) و پایین‌ترین رتبه مربوط به بعد محیطی (۱/۹۵) است. در نمودار توصیفی با نمایش میانگین، رتبه هر یک از ابعاد را مشاهده می‌کنید.

شکل ۱. میانگین رتبه‌ها

آزمون فریدمن وجود تفاوت بین میانگین رتبه‌ها را نشان می‌دهد؛ اما نمی‌گوید کدامیک از گروه‌های ۴ گانه دارای تفاوت بین میانگین رتبه‌اند. برای پاسخ به نکته مذکور از آزمون ویلکاکسون و البته با اصلاح خطای نوع اول به روش بنفرونی (بر اساس تعداد قیاس‌ها، آلفای جدید برابر با ۰/۰۰۱) کمک گرفته شد.

جدول ۵: مقایسه اولویت‌های عوامل خرافات

مولفه‌ها	رتبه‌ها	تعداد	میانگین رتبه	Z	سطح معناداری	تفاوت
عوامل فردی با عوامل روانی	منفی	۴۲	۱۱۰/۷۳	-۱۰/۴۸	۰/۰۰۱	هست
	مثبت	۲۲۵	۱۳۸/۳۴			
عوامل فردی با عوامل اعتقادی	منفی	۱۵	۸۱/۹۷	-۱۳/۲۶	۰/۰۰۱	هست
	مثبت	۲۵۴	۱۳۸/۱۳			
عوامل فردی با عوامل محیطی	منفی	۱۶	۲۹/۵۹	-۱۳/۸۵	۰/۰۰۱	هست
	مثبت	۲۵۳	۱۴۱/۶۷			
عوامل روانی با عوامل اعتقادی	منفی	۱۳	۳۸/۷۳	-۱۳/۸۶	۰/۰۰۱	هست
	مثبت	۲۵۷	۱۴۰/۳۹			
عوامل روانی با عوامل محیطی	منفی	۱۶	۴۳/۰۶	-۱۳/۶۸	۰/۰۰۱	هست
	مثبت	۲۵۳	۱۴۰/۸۱			
عوامل اعتقادی با عوامل محیطی	منفی	۱۴	۳۱/۸۶	-۱۳/۸۴	۰/۰۰۱	هست
	مثبت	۲۵۴	۱۴۰/۱۶			

بین همه مؤلفه‌ها با وجود آلفای ۰/۰۰۱ تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول ۶: اندازه اثر

تعداد	ضریب دلبلیو کندال	آماره خی-دو	درجه آزادی	سطح معناداری
۲۰۱	۰/۶۳	۸۲/۲۶۵	۳	۰/۰۰۱

بر طبق نتیجه ضریب دلبلیو کندال، اندازه اثر برابر با ۰/۶۳ است. اندازه اثر به دست آمده (۰/۶۳) با معیارهای ۰/۲ (اثر کم)، ۰/۵ (اثر متوسط) و ۰/۸ (اثر زیاد) مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. تفسیر اندازه اثر به دست آمده به صورت متوسط رو به بالاست.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج نشان‌دهنده آن است که اختلاف معناداری بین میانگین رتبه‌های ابعاد خرافات ورزشکاران فوتبال و فوتسال شهر کرمان ($\chi^2=82/265, P \leq 0/01$) وجود دارد. درباره اولویت‌بندی ابعاد خرافات ورزشکاران فوتبال و فوتسال شهر کرمان، بالاترین میانگین رتبه مربوط به بعد فردی (۳/۳۰) است.

گرایش‌های فردی خرافی تحت تأثیر سطح توانایی ذهنی افراد در رشته ورزشی فوتبال و فوتسال است؛ به عبارت دیگر سطح توانایی افراد در اجرای تکنیک‌های ورزشی بر پذیرش اعتقادات فردی خرافی افراد تأثیر دارد. عوامل فردی زیادی وجود دارد که می‌تواند باعث گرایش افراد به خرافات باشد؛ مسائلی مانند اعتقادات مذهبی، فرهنگ، خانواده، میزان تحصیلات و منطقی بودن فرد و عوامل بسیار دیگر. خرافات در همه جوامع وجود دارد و انکارشدنی نیست؛ بنابراین جلوگیری، سرکوب یا نادیده گرفتن این باورها و عادات، تبدیل شدن آنها به وسواس ذهنی ۳ و مسائلی از این دست، نه تنها کمکی به ورزشکار و مربی نمی‌کند بلکه باعث کاهش تأثیرگذاری و سطح عملکرد ورزشکار می‌گردد. برند و همکاران (۱۴۰۰) به اهمیت فرهنگ و تفاوت‌های فردی در خرافات اشاره کرده‌اند. به مدیران و مربیان توصیه می‌شود با بهره‌گیری از روانشناسان و متخصصان این علم، در کنار تیم‌ها و ورزشکاران خود، به بهبود عملکرد آنها کمک کنند.

در این رتبه‌بندی، بعد روانی (۲/۴۱) در رتبه دوم است. دلیل معنادار بودن این مؤلفه می‌تواند شامل فهم صحیح و دقیق پرسشنامه، بررسی آزمودنی‌های رشته‌های ورزشی مختلف و ایجاد صداقت آزمودن‌ها در پاسخ به پرسشنامه باشد. در زمینه بعد روانی، افراد در درجات مختلفی قرار دارند و شرایط روحی - روانی، گذشته افراد، تجربیات، شکست‌ها و موفقیت‌ها، شرایط خانوادگی و اجتماعی فرد و بسیاری مسائل دیگر که مستقیماً با روح و روان فرد مربوط است، باعث گرایش فرد به خرافات می‌شوند. (Afrozeh, 2020) نیز در پژوهش خود بیان کردند که خرافات پایه و اساس منطقی ندارند و شاید بتوان گفت دلیل اعتقاد به خرافات در موفقیت ورزشی فقط احساس روانی مثبت فرد به آن خرافه است.

درباره اولویت‌بندی ابعاد خرافات ورزشکاران فوتبال و فوتسال شهر کرمان، میانگین رتبه سوم مربوط به بعد اعتقادی (۲/۳۴) است. در برخی پژوهش‌ها، ریشه گرایش به خرافات را اعتقادات مذهبی افراد دانسته‌اند؛ گرایش به

1. Beliefs
2. Habits
3. Obsessive-Compulsive Disorder

خرافه وقتی با اعتقادات فرد آمیخته باشد که جدا کردن فرد از این باور بسیار سخت‌تر می‌شود؛ بنابراین در برخورد با این مورد باید بسیار محتاط بود که مرتکب بی‌احترامی به اعتقادات فرد نشد (Akbirova, et al 2020) و (Safaei et al., 2011) نیز در پژوهش خود به بعد اعتقادات فرد اشاره داشته‌اند.

در پایان این رتبه‌بندی، بعد محیطی (۱/۹۵) در پایین‌ترین رتبه قرار دارد. انسان محصول وراثت و محیط است؛ در واقع هر انسانی با وراثت به دنیا پا می‌گذارد و در محیط رشد می‌کند؛ پس می‌توان فهمید که محیط چه تأثیر عمیقی بر وجود تفاوت‌های فردی بین انسان‌ها دارد. اگر گرایش به باورهای خرافی حاصل محیط باشد، با بزرگتر شدن جهان فرد و آشنایی با فرهنگ‌ها و آداب و رسوم و افراد مناطق دیگر، از این گرایش به خرافات کاسته می‌شود. تحصیلات و سن فرد نیز می‌تواند در مورد این بعد خرافات تأثیرات کاهشی داشته باشد؛ وقتی فرد از محیط خارج شده و بیشتر می‌تواند از استدلال و عقل بهره‌گیرد. (Levental., 202) به تأثیر محیط بر گرایش فرد به خرافات اشاره داشته است. یکی از مهمترین مقولات شناسایی شده در مفهوم ساختاری، به عدم قطعیت و پیش‌بینی ناپذیر بودن نتایج در ورزش اشاره دارد که می‌تواند گاهی برای یک ورزشکار جذابیت داشته باشد و گاهی برای وی چالش باشد. در پایان می‌توان گفت با توجه به نتایج این پژوهش، ابعاد خرافات در درجات مختلفی از تأثیر قرار دارند و علت این رتبه‌بندی تفاوت‌های فردی میان نمونه‌های پژوهش است. خرافات از گذشته در جوامع بشری وجود داشته و به نظر می‌رسد نمی‌توان پایانی برای آن متصور شد.

منابع

- Abbott, K. R., & Sherratt, T. N. (2011). The evolution of superstition through optimal use of incomplete information. *Animal Behaviour*, 82(1), 85-92.
- Afrozeh, M.S., & Hadipour. (2020). Identifying and analyzing the dimensions of the tendency to superstition in the field of sports: An approach based on data theory. *Sports Management Studies*, 12 (62). (Persian)
- Abdolbaqi, M., Nikbakhsh, Poursoltani, & Safania. (2021). Testing the structural model of superstition in sports fans. *Contemporary Research in Sports Management*. (Persian) doi: 10.22084/smms.2021.24009.2840.
- Akbirova, R. R., Abitov, I. R., Gorodetskaya, I. M., & Velieva, S. V. (2020). The study of stress coping and basic beliefs of students depending on their superstition level. *ARPHA Proceedings*, 3, 35.
- Damisch, L., Stoberock, B., & Mussweiler, T. (2010). Keep your fingers crossed! How superstition.
- Daprati, E., Sirigu, A., Desmurget, M., & Nico, D. (2019). Superstitious beliefs and the associative mind. *Consciousness and Cognition*, 75, 102822.
- Derakhshan. (2016). Comparison of tendencies to superstitions in professional and amateur male and female athletes. Master Thesis, Azad University, Isfahan. (Persian)
- Dwyer, B., Slavich, M. A., & Gellock, J. L. (2018). A fan's search for meaning: Testing the dimensionality of sport fan superstition. *Sport Management Review*, 21(5), 533-548.
- Espinal, A. (2020). Superstitions From Around the World.
- Hassanifar, A. (2017). Psychosocial harms of superstition on society and prevention and treatment strategies. 2nd National Congress of Psychology and Psychosocial harms, Chabahar. (Persian)
- Invernizzi, G. M., Miller, J. B., Coen, T., Dufwenberg, M., & Oliveira, L. E. R. (2021). TraiLeoni: Revealing the preferences behind a superstition. *Journal of economic psychology*, 82, 102324.
- Jahanshahi Afshar A., & Shamsal-Dini Mutlaq, M. H. The roots of superstitions and their function in people's culture (Case study: Beliefs of Kerman people). *Journal of Popular Literature and Culture*, 2. (Persian)
- Karpinska-Krakowiak, M., & Eisend, M. (2021). The effects of animistic thinking, animistic cues, and superstitions on brand responses on social media. *Journal of Interactive Marketing*, 55, 104-117.

- Safaei, S., Taybinia, M., & Erfani, N. (2009). A study of sociological factors related to superstitions. *Social Security Studies Quarterly*, 111-151. (Persian)
- Veillette, P. L., & Searight, H. R. (2021). Superstitious rituals among college athletes: A pilot study. *Journal of Psychology*, 9(2), 30-35.
- Zare, E., & Zare, H. (2017). Factors affecting the tendency to superstition among Iranian football players. *Sports Management and Development*, 6 (2), 32-46. (Persian)